

YVES BOT

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2010. június 24.¹

1. A jelen ügy jogi hátterét a 98/71/EK irányelv² képezi, amelynek 17. cikke rögzíti a formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos oltalma, valamint a szerzői jogi jogszabályok által biztosított védelem halmozódásának alapelvét. Eképpen e rendelkezés kimondja, hogy valamely formatervezési mintát – annak bármilyen formában történő megalkotásától vagy rögzítésétől kezdődően – szerzői jogi védelem illeti meg.

2. A Castiglioni testvérek alkotói fantáziájának gyümölcseként megszületett híres Arco lámpa lemásolása képezi tárgyát a Flos SpA társaság (a továbbiakban: Flos) – amely állítása szerint a lámpához kapcsolódó minden vagyoni joggal rendelkezik –, valamint a Semeraro Casa e Famiglia SpA (a továbbiakban: Semeraro) társaság közötti pernek.

3. Az érintett időszakban hatályos nemzeti szabályozásnak megfelelően az Arco lámpamodell a közkinccs részévé vált, következésképpen a Semeraro gyárthatta, Kínából

importálhatta és forgalmazhatta az Arco modellet utánzó Fluida lámpát.

4. A 98/71 irányelv hatálybalépése és az olasz jogrendbe való átültetése következtében a Flos úgy véli, hogy a szerzői jogokat kell alkalmazni az Arco modellre. Ennélfogva kifogásolja a Fluida lámpa Semeraro általi gyártását és forgalmazását, és kéri az olasz bíróságtól a lámpa forgalmazásának megtiltását.

5. A jelen ügyben tehát az a kérdés merül fel elsősorban, hogy a 98/71 irányelv hatálybalépése előtt közkinccsé vált valamely formatervezési minta szerzői jogi védelemben részesül-e.

6. A kérdésre adott igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság másodsorban azt kérdezi, hogy az a tény, mely szerint a valamely közkinccsé vált formatervezési minta formáját utánzó terméket harmadik személy

1 – Eredeti nyelv: francia.

2 – A formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 289, 28. o.; magyar nyelvű különkiadás: 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.).

jogszerűen gyártja és forgalmazza, kihatással van-e a formatervezési minta által élvezett szerzői jogi védelemre, és – adott esetben – meghatározható-e olyan átmeneti időszak, amely során ez a védelem kizárt.

I – Jogi háttér

A – Az uniós jog

1. A 93/98/EGK irányelv

7. Jelen indítványban azt javaslom a Bíróságnak, hogy úgy ítélje meg, miszerint a 98/71 irányelv 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták nem részesülnek szerzői jogi védelemben.

9. A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i 93/98/EGK tanácsi irányelv³ 1995. július 1-jén lépett hatályba.⁴

10. Ez az irányelv előírja, hogy az irodalmi és művészeti művek a szerző életében és a halálától számított hetven éven át részesülnek szerzői jogi védelemben.⁵

8. Ezt követően kifejtem azokat az indokokat, amelyek miatt úgy vélem, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkével nem ellentétes olyan észszerű átmeneti időszak meghatározása, amely folyamán az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minta formáját utánzó valamely terméket jogszerűen gyártó és forgalmazó személyek továbbra is forgalmazhatják azt.

11. A 93/98 irányelv 10. cikkének2) bekezdése szerint „[a]z ezen irányelvben foglalt védelmi időket minden olyan műre vagy teljesítményre alkalmazni kell, amely legalább egy tagállamban védelemben részesül [az irányelv hatálybalépésének] időpontjában a

3 – HL L 290., 9. o. (magyar nyelvű különkiadás: 17. fejet, 1. kötet, 141. o.).

4 – Lásd a 93/98 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését.

5 – Lásd a szóban forgó irányelv 1. cikkének (1) bekezdését.

szerzői jogra vagy a szomszédos jogokra vonatkozó nemzeti rendelkezéseknek megfelelően, vagy amely ezen időpontban megfelel a 92/100/EGK⁶ irányelvben foglalt védelmi feltételeknek”.

12. A 93/98 irányelv 10. cikkének (3) bekezdése értelmében az irányelv nem érinti a hatálybalépését megelőzően végzett felhasználási cselekményeket. A tagállamok elfogadják azokat a rendelkezéseket, amelyek különösen a harmadik személyek által szerzett jogok védelme érdekében szükségesek.

2. A 98/71 irányelv

13. A 98/71 irányelv célja a formatervezési mintaoltalmak jogi védelmére vonatkozó nemzeti jogszabályok közelítése.

14. Az irányelv többek között rögzíti a formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos jogi oltalma, valamint a szerzői jogi jogszabályok által biztosított védelem halmozódásának alapelvét.

6 – A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv (HL L 346, 61 o.; magyar nyelvű különkiadás: 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.).

15. Az említett irányelv 17. cikke ugyanis kimondja, hogy „[a] valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában az irányelvvel összhangban való lajstromozás útján oltalomban részesülő formatervezési mintát bármilyen formában történő megalkotásától vagy rögzítésétől az adott állam szerzői jogi jogszabályai szerinti védelem is megilleti. E védelem terjedelmét és feltételeit, ideértve az előírt eredeti jelleg mértékét, az egyes tagállamok határozzák meg”.

16. A 98/71 irányelv 19. cikke értelmében a tagállamoknak 2001. október 28-ig kellett megfeleleniük az irányelvnek.

B – A nemzeti jog

17. A 98/71 irányelv olasz jogba való átültetését megelőzően a szerzői és szomszédos jogokról szóló 1941. április 22-i 633. törvény⁷ 2. cikke (1) bekezdésének 4. pontja előírta, hogy szerzői jogi védelem alá tartozik a szerzői vagy festészeti alkotás, ipari tervezőművészeti alkotás, metszés útján vagy más hasonló módon létrehozott képzőművészeti alkotás, ideértve a díszlettervet, ipari termék céljából történő alkalmazása esetén is,

7 – A GURI 1941. július 16-i 166. száma, a továbbiakban 633/41. sz. törvény.

amennyiben művészeti értéke elválasztható a hozzá kapcsolódó termékek ipari jellegétől.

említett időpontot megelőzően megkezdtek az olyan formatervezési mintáknak megfelelően létrehozott termékek gyártását, felkínálását vagy forgalmazását, amelyek a közkinccs részét képezték, vagy közkinccsé váltak.

18. Az irányelv nemzeti jogba való átültetését követően a 98/71 irányelv végrehajtásáról szóló 2001. február 2-i 95. törvényerejű rendelet⁸ a művészi érték elválaszthatóságára vonatkozó feltétel eltörlésével módosította ezt a rendelkezést. Ennélfogva a módosítás következtében a 633/41 törvény 2. cikke (1) bekezdésének 4. pontját hatályon kívül helyezték, és beiktatták a 10. pontot. Ennek értelmében szerzői jogi védelem alatt állnak az olyan ipari formatervezési alkotások, amelyek önmagukban alkotói fantáziát és művészeti értéket mutatnak. A 95/2001 törvényerejű rendelet 2001. április 19-én lépett hatályba.

20. Ezeket a rendelkezéseket együttesen az ipari tulajdonról szóló olasz törvénykönyv tartalmazza. Különösen, a törvénykönyv 239. cikke átvette a 95/2001 törvényerejű rendelet 25 bis cikke által bevezetett tízéves türelmi időt. Az említett törvénykönyv 44. cikke – a megkívánt 70 év helyett – a szerző halála utáni 25 évre csökkentette a szerzői jog által biztosított védelmi időt.

19. A 98/71 irányelv alkalmazásáról szóló 2001. április 12-i 164. törvényerejű rendelet⁹ a 25 bis cikkel egészítette ki a 95/2001 törvényerejű rendeletet, amelynek értelmében ez utóbbi hatálybalépésének napjától számított tízéves időszak folyamán az 1941. április 22-i 633. törvény 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontja alapján a formatervezési minták számára biztosított oltalom nem bír hatással azon személyek vonatkozásában, akik az

21. Eközben az Európai Közösségek Bizottsága a 98/71 irányelv 17. és 18. cikkének megsértése miatti jogsértési eljárást indított az Olasz Köztársaság ellen, mivel a tízéves türelmi idő és a védelmi időszak szerző halála utáni 25 évre való csökkentése a Bizottság szerint ellentétes ezekkel a cikkekkal.

22. Az uniós jognak való megfelelés érdekében az Olasz Köztársaság elfogadta a közösségi és nemzetközi kötelezettségek végrehajtásáról szóló 2007. február 15-i 10. törvényerejű rendelet 4. cikkének(4) bekezdését.¹⁰ E rendelkezés előírja az ipari formatervezési

8 – A GURI 2001. április 4-i 79. száma, a továbbiakban: 95/2001 törvényerejű rendelet.

9 – A GURI 2001. május 31-i 125. száma.

10 – A GURI 2007. február 15-i 38. száma.

alkotás szerzői jogi oltalma idejének 70 évre történő emelését és módosítja az ipari tulajdonról szóló olasz törvénykönyv 239. cikkét. Ennélfogva e cikk értelmében a 633/41 törvény módosított 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontja alapján az ipari formatervezési minták számára biztosított oltalom nem illeti meg a formatervezési mintáknak megfelelően létrehozott olyan termékeket, amelyek a 2001. február 2-i 95. törvényerejű rendelet hatálybalépésének napját megelőzően a közkinccs részét képezték, vagy közkinccsé váltak.

II – A tényállás és az alapeljárás

23. A Flos egy olasz társaság, amely a 60-as évektől kezdve működik a magas presztízsű világítóberendezések ágazatában. Állítása szerint jogosultja az Achille és Pier Giacomo Castiglioni olasz designerek által megalkotott híres Arco lámpamodellhez fűződő minden vagyoni jognak.

24. A Flos kifogásolja, hogy a Semeraro egy Fluida elnevezésű lámpamodellt importál Kínából és forgalmaz Olaszországban, amely másolja az Arco lámpa valamennyi stílusbeli és esztétikai jellegzetességét, megsértve ezzel az ő, lámpán fennálló szerzői jogait. A Flos úgy véli, hogy a Semeraro megsértette

az Arco lámpa által képviselt ipari formatervezési alkotásra vonatkozó vagyoni jogait, és következésképpen sérti a versenyjogot is.

25. A Semeraro vitatta, hogy az Arco lámpamodell önmagában bármely művészi értékkel rendelkezne, amely a szerzői jogi védelemnek a 633/41. törvény 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontjában előírt feltétele. Ezenkívül vitatta a két lámpamodell közötti bármiféle formai azonosság fennállását.

26. Le kell szögezni, hogy mivel az abban az időben hatályos nemzeti szabályozás értelmében az Arco lámpamodell a közkinccs részévé vált, a Semeraro jogszerűen másolhatta azt.

27. Az Assoluce (associazione nazionale delle imprese degli apparecchi di illuminazione [világítóberendezéseket gyártó vállalkozások nemzeti szövetsége]) a Flos támogatása végett beavatkozott.

28. Érdemi keresetének benyújtását megelőzően a Flos ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelmet nyújtott be, melyben a Fluida lámpák lefoglalását és a Semeraro általi minden további import, illetve forgalomba hozatal megtiltását kérelmezte.

29. 2006. december 29-i végzésében a nemzeti bíróság megállapította, hogy az Arco lámpa az ipari formatervezési alkotásokhoz

fűződő szerzői jogi oltalom alatt áll, és a Fluida lámpamodell szolgálisan másolja annak formáját. Ennélfogva elrendelte a Fluida lámpák lefoglalását és megtiltotta azok Semeraro általi további forgalmazását. A végzést a felbbiteli bíróság is megerősítette.

30. A Tribunale di Milanónak (Olaszország) kétségei merültek fel az alapeljárás során végbement jogszabályi módosítások uniós joggal való összeegyeztethetőségét illetően.

III – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

31. A Tribunale di Milano felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) A 98/71 [...] irányelv 17. és 19. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan tagállam nemzeti törvényének alkalmazásában, amely – ezen irányelv alapján – jogrendjébe bevezette a formatervezési minták szerzői jogi védelmét, az e

tagállamnak biztosított lehetőség, hogy önállóan határozza meg e védelem terjedelmét és feltételeit, magában foglalhatja magának a védelemnek a kizárását az olyan formatervezési minták tekintetében, amelyeket – noha megfelelnek a védelem szerzői jog által meghatározott követelményeinek – úgy kell tekinteni, hogy a formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jogot a belső jogrendbe bevezető törvényi rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően a közkinccs részévé váltak, mivel azokat formatervezési mintaként sohasem lajstromozták, vagy a vonatkozó lajstromozás az említett időpontban már lejárt?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén 98/71 [...] irányelv 17. és 19. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan tagállam nemzeti törvényének alkalmazásában, amely – ezen irányelv alapján – jogrendjébe bevezette a formatervezési minták szerzői jogi védelmét, az e tagállamnak biztosított lehetőség, hogy önállóan határozza meg e védelem terjedelmét és feltételeit, magában foglalhatja magának a védelemnek a kizárását az olyan formatervezési minták tekintetében, amelyeket – noha megfelelnek a védelem szerzői jog által meghatározott követelményeinek – úgy kell tekinteni, hogy a formatervezési mintákhoz fűződő

szertői jogot a belső jogrendbe bevezető törvényi rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részévé váltak, és egy – az e formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jog jogosultja által fel nem hatalmazott – harmadik személy az adott államban már gyártott és forgalmazott az e formatervezési minták megfelelően előállított termékeket?

gyártott és forgalmazott az e formatervezési mintáknak megfelelően előállított termékeket, feltéve, hogy e kizárás egy jelentős (tízéves) időszak tekintetében kerül meghatározásra?”

- 3) Az első és második kérdésre adott nemleges válasz esetén a 98/71 [...] irányelv 17. és 19. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan tagállam nemzeti törvényének alkalmazásában, amely – ezen irányelv alapján – jogrendjébe bevezette a formatervezési minták szerzői jogi védelmét, az e tagállamnak biztosított lehetőség, hogy önállóan határozza meg e védelem terjedelmét és feltételeit, magában foglalhatja magának a védelemnek a kizárását az olyan formatervezési minták tekintetében, amelyeket – noha megfelelnek a védelem szerzői jog által meghatározott követelményeinek – úgy kell tekinteni, hogy a formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jogot a belső jogrendbe bevezető törvényi rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részévé váltak, és egy – az e formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jog jogosultja által fel nem hatalmazott – harmadik személy az adott államban már

IV – Elemzés

32. A Bizottsághoz hasonlóan én is úgy vélem, hogy a 98/71 irányelv 19. cikke nem bír jelentőséggel a jelen ügyben. E cikk ugyanis csupán azt az időpontot határozza meg, amikor a tagállamoknak meg kell felelniük az irányelv rendelkezéseinek, nevezetesen 2001. október 28-át. Márpedig a jelen esetben nem az a kérdés, hogy az Olasz Köztársaság határidőben átültette-e az említett irányelvet.

33. Az alapeljárás annak eldöntésére vonatkozik, hogy a Semeraronak – amely jogszerűen szerezte meg annak idején a Fluida lámpamodell gyártásához és forgalmazásához fűződő jogokat – abba kell-e hagynia a gyártást és a forgalmazást azon oknál fogva, hogy a 98/71 irányelvet átültető nemzeti szabályozás feléleszti a Fluida modell által másolt Arco modellre vonatkozó szerzői jogokat.

34. A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra keresi a választ, hogy az irányelv 17. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépése előtt közkinccsé vált formatervezési minták nem részesülnek szerzői jogi védelemben.

35. A kérdésre adott igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az a tény, mely szerint egy harmadik személy jogszerűen szerezte meg a valamely közkinccsé vált modell formáját másoló termék gyártási és forgalmazási jogát, kihatással van-e a modell által élvezett szerzői jogi védelemre, és – adott esetben – meghatározható-e olyan átmeneti időszak, amely során ez a védelem kizárt.

A – A szerzői jogoknak a 98/71 irányelv hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési mintákra történő alkalmazásáról

36. A 98/71 irányelv 17. cikke kimondja, hogy a valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában lajstromozás útján oltalomban részesülő formatervezési mintát *bármilyen formában történő megalkotásától vagy*

rögzítésétől az adott állam szerzői jogi jogszabályai szerinti védelem is megilleti.¹¹

37. Az irányelv nem pontosítja, hogy a hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minta részesülhet-e ebben a védelemben.

38. Tekintve, hogy az említett irányelv 17. cikkének második mondata kimondja, hogy „e védelem terjedelmét és feltételeit [...] az egyes tagállamok határozzák meg”, a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a tagállamok rendelkeznek-e olyan mozgástérrel, amely lehetővé teszi számukra a 98/71 irányelvet átültető nemzeti szabályozás hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták szerzői jogi védelmének kizárását.

39. Nem gondolom, mégpedig a következő okokból.

40. A 98/71 irányelv kidolgozásához vezető előkészítő munkálatokból kiténik, hogy az irányelv célja a formatervezési mintákra vonatkozó nemzeti jogszabályok harmonizációja

¹¹ – Kiemelés tőlem.

oly módon, hogy ezek a jogszabályok legfontosabb elemeiket tekintve egymással, illetve a jövőbeni közösségi védelmi rendszerrel összeegyeztethetővé váljanak.¹²

41. Ezenkívül az is kimondásra kerül, hogy az említett jogszabályok közelítésének nem kell kiterjednie a nemzeti jogszabályok valamennyi elemére, hanem elegendő csupán azokat a jellemzőket közelíteni, amelyek a formatervezési minták sajátos nemzeti védelmének és a közösségi védelemnek az együttes fennállásához szükségesek, és különösen a védelem terjedelmére és időtartamára vonatkozóakat.¹³

42. Az előkészítő munkálatok azt is kimondják, hogy „nincs ok beavatkozni az oltalmazhatósági feltételek teljesülésének megállapítását illető hivatalos eljárásra és vizsgálatra vonatkozó nemzeti rendelkezések területén”.¹⁴ Véleményem szerint ez az oka, amiért a 98/71 irányelv 17. cikkének második mondata kimondja, hogy a szerzői jogi védelem terjedelmét és megszerzésének feltételeit – ideértve az előírt eredeti jelleg mértékét is – az egyes tagállamok határozzák meg.

43. Ezzel szemben a szerzői jogi védelem ideje és annak időbeli hatálya az Európai Unió szintjén harmonizáció tárgyát képezte az alapügy tényállásának idején hatályos 93/98 irányelvben.¹⁵

44. A 93/98 irányelv szerint ez a védelem a szerző életében és a halálától számított 70 éven át tart.¹⁶ Az irányelv 10. cikkének (2) bekezdése ezenkívül kimondja, hogy ez az időtartam minden olyan műre vagy teljesítményre alkalmazandó, amely az említett irányelv hatálybalépésekor legalább egy tagállamban védelemben részesült.

45. Ennélfogva úgy vélem, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkét a 93/98 irányelv rendelkezéseivel, és különösen annak 10. cikke (2) bekezdésével együttesen kell értelmezni.

46. E rendelkezést a Bíróság már értelmezte egy a szerzői jog zenei művön való feléledésével kapcsolatos ügyben.

12 – Lásd a formatervezési minták oltalmáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvjavaslat (COM (93) 344 final) 1.4 pontját.

13 – Lásd az irányelvjavaslat 1.5 pontját.

14 – Ua.

15 – A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv kodifikált változata (HL L 372, 12. o.).

16 – Lásd a szóban forgó irányelv 1. cikkének (1) bekezdését.

47. Így az 1999. június 29-i Butterfly Music ügyben hozott ítéletében¹⁷ a Bíróság megállapította, hogy az említett rendelkezésből egyértelműen kitűnik, hogy a 93/98 irányelvben előírt védelmi idő alkalmazása azzal a következménnyel járhat, hogy azokban a tagállamokban, amelyek jogszabályai rövidebb védelmi időt írnak elő, a közkinccsé vált művek vagy teljesítmények újra védelem alá kerülnek.¹⁸

48. A Bíróság megállapítja, hogy ez a megoldás arra irányult, hogy a szerzői jogok védelmi idejére vonatkozó nemzeti rendelkezések harmonizációjának célkitűzése a lehető leggyorsabban elérhető legyen, illetve annak elkerülésére, hogy bizonyos jogok egyes tagállamokban megszűnjenek, míg más tagállamokban továbbra is védelemben részesüljenek.¹⁹

49. Úgy gondolom, hogy ez az ítélkezési gyakorlat átültethető a jelen ügyben.

50. A 98/71 irányelv egyik fontos érdeme, hogy rögzíti a formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos oltalma, valamint a szerzői jogi jogszabályok által biztosított védelem halmozódásának alapelvét annak érdekében, hogy a tagállamok szabályozása között e téren fennálló eltéréseket megszüntesse.

Előkészítő munkálataiban a Bizottság megállapította, hogy a formatervezési minták esetében ez a halmozódás kötelező, és hogy ez azt jelenti, hogy a nemzeti szabályozást módosítani kell abban az esetben, ha az nem, vagy feltételektől függően teszi lehetővé a szerzői jogi védelem és a formatervezési mintákra vonatkozó sajátos jogszabályok által előírt oltalom halmozódását.²⁰

51. A formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos oltalma, valamint a szerzői jogi jogszabályok által biztosított védelem halmozódása tehát nem a tagállamok számára biztosított lehetőség, hanem a különböző jogszabályok között fennálló eltérések megszüntetése érdekében elérendő célkitűzés.

52. Véleményem szerint ez a célkitűzés megvalósulna, ha a közkinccsé vált formatervezési minták szerzői jogi védelme alkalmazásának lehetőségét a tagállamokra bízánk. Ugyanis ez azzal a következménnyel járna, hogy a 98/71 irányelv hatálybalépését megelőzően alkotott formatervezési minta egyes tagállamokban védelemben részesülne, míg másokban nem. Az irányelv által eltörölni szándékolt eltérések továbbra is fennmaradnának, és ez érintené a tagállamok közti kereskedelmet.

17 – C-60/98. sz. ügy (EBHT 1999, I-3939. o.).

18 – Uo. 18. pont

19 – Uo. 20. pont.

20 – Lásd a 12. lábjegyzetben hivatkozott irányelvjavaslat 18. pontját.

Ezenkívül ez ellentétes lenne a 93/98 irányelv fő célkitűzésével, amely a szerzői jog védelmi idejének és időbeli hatályának harmonizálását célozza.²¹

53. A fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítéletben kialakított megoldás tűnik egyedül alkalmasnak a 98/71 irányelv Unió egész területén való egységes alkalmazásának biztosítására.

54. Ezen megfontolásokra való tekintettel úgy vélem, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták nem részesülnek szerzői jogi védelemben.

55. Most tehát a kérdés az, hogy az a tény, mely szerint a valamely közkinccsé vált formatervezési minta formáját másoló terméket harmadik személyek jogszerűen gyártották és forgalmazták, kihatással van-e a szerzői jogi védelem formatervezési mintára történő alkalmazására.

21 – Lásd az irányelv második preambulumbekzdését.

B – A harmadik személyek által jogszerűen szerzett jogoknak a 98/71 irányelv hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták szerzői jogi védelmére való kihatása

56. Láttuk, hogy véleményem szerint a formatervezési minták szerzői jogi védelme a megalkotásuktól kezdődően fennáll, akkor is, ha azok a 98/71 irányelv hatálybalépése idején a közkinccs részét képezték.

57. Második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy nincs-e ez másképpen, vagy legalábbis meghatározható-e olyan átmeneti időszak, amely folyamán ez a védelem kizárt, amennyiben valamely harmadik személy, mint a Semeraro, jogszerűen gyártott és forgalmazott egy közkinccsé vált modell formáit másoló modellt.

58. A 98/71 irányelv nem pontosítja, hogy melyek a szerzői jog harmadik személyek által az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően szerzett jogokra történő alkalmazásának lehetséges következményei.

59. Annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, szerintem ismételtlen utalni kell a 93/98 irányelv azon rendelkezéseire,

amelyek – különösen a 10. cikkének (3) bekezdésében – a szerzői jogi védelem időbeli hatályát szabályozzák.

hasznosították, amikor azok közkinccsnek minősültek”.²²

60. E rendelkezés kimondja, hogy a 93/98 irányelv nem érinti a hatálybalépését megelőzően végzett felhasználási cselekményeket, és hogy a tagállamok elfogadják azokat a rendelkezéseket, amelyek különösen a harmadik személyek által szerzett jogok védelme érdekében szükségesek.

62. A Bíróság annak megállapításával folytatja, hogy ez az irányelv kimondta a megszűnt szerzői és szomszédos jogok feléledését, nem érintve a hatálybalépését megelőzően végzett felhasználási cselekményeket, a tagállamokra hagyva a harmadik személyek által megszerzett jogok védelmét szolgáló intézkedések elfogadásának kötelezettségét.²³

61. A fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítéletben, miután megállapította, hogy az említett irányelvben előírt védelmi idő alkalmazása azzal a következménnyel jár, hogy a közkinccsé vált művek vagy teljesítmények újra védelem alá kerülnek, a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 93/98 irányelv(27) preambulumbekézése kimondja, hogy „a szerzett jogok és jogos elvárások védelme a Közösség jogrendjének részét képezik; [és hogy] a tagállamok rendelkezhetnek különösen úgy, hogy az ezen irányelv értelmében feléledő szerzői és szomszédos jogok bizonyos feltételek esetén nem kötelezik díjfizetésre azokat, akik a műveket jóhiszeműen

63. A Bíróság emlékeztet arra, hogy valamely jogszabályi rendelkezés módosítását, eltérő rendelkezés hiányában, alkalmazni kell a korábbi törvény hatálya alatt létrejött jogi helyzetek jövőbeni hatásaira. Mivel a szerzői és szomszédos jogok feléledésének nincs hatása az annak bekövetkezését megelőzően, harmadik személy által végzett végső felhasználási cselekményekre, a feléledést nem tekinthetjük visszaható hatályúnak. A nem végleges helyzetek jövőbeni hatásaira történő alkalmazása ezzel szemben azt jelenti, hogy az kihatással van a harmadik személyek olyan hanghordozó kiaknázásának folytatására vonatkozó jogaira, amelynek példányait már legyártották, de az említett időpontban még nem hozták kereskedelmi forgalomba, és nem bocsátották piacra.²⁴

22 – A fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítélet 22. pontja.

23 – Uo. 23. pont.

24 – Uo. 24. pont.

64. A Bíróság emlékeztet arra is, hogy a biza-
lomvédelem elvét nem lehet oly módon kiter-
jeszteni, hogy általános módon akadályozza
az új szabályozás alkalmazását a korábbi sza-
bályozás hatálya alatt keletkezett helyzetek
jövőbeli hatásaira.²⁵

65. A Bíróság tehát úgy vélte, hogy egy olyan
korlátozott időszak meghatározása, amely
során azon hanghordozókat amelyekre von-
natkozóan a felhasználói jogok egy korábbi
jogszabály értelmében megszűntek, árusít-
hatják az azokat jogszerűen gyártó és forgal-
mazó harmadik személyek, megfelel a 93/98
irányelv²⁶ előírásainak. Ez az időszak megfelel
egyrészt a harmadik személyek szerzett jogai-
nak védelmét célzó intézkedések meghozata-
lára vonatkozóan a tagállamok számára előírt
kötelezettségnek, másrészt pedig a szerzői és
szomszédos jogok új védelmi idejének az em-
lített irányelv által előírt időponttól kezdődő
alkalmazása szükségességének, ami az irány-
elv fő célját képezi.²⁷

66. Véleményem szerint ugyanezt a gondo-
latmenetet kell követni a jelen ügyben is.

67. Meg kell ugyanis találni az egyensúlyt
egyrészt a 98/71 irányelv egyik fő célkitűzé-
sének – nevezetesen a szerzői jogi védelem

formatervezési mintákra történő alkalma-
zásának – tiszteletben tartása, és másrészt
az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések
hatálybalépését megelőzően harmadik sze-
mélyek által jóhiszeműen szerzett jogok biz-
tosításának szükségessége között. A szellemi
tulajdon ugyanis egy olyan terület, ahol egy-
idejűleg több, időnként egymással ellentétes
érdek létezik. Lényeges az alkotás támogatá-
sának azzal való biztosítása, hogy a művek,
formatervezési minták védelemben részesül-
nek a hamisítás bármely formájával szemben.
Ehhez hasonlóan fontos a megfelelő verseny
lehetősége tétele az ilyen típusú piacon annak
érdekében, hogy az uniós polgárok hozzáfér-
hessenek az alkotás gyümölcseihez, akár a
technológia, az információ, akár éppen a for-
matervezés területén.

68. A jelen indítvány 63. pontjában hivat-
kozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a
szerzői jog 98/71 irányelvet átültető nemzeti
rendelkezések hatálybalépését megelőzően
közkinccsé vált formatervezési mintákra tör-
ténő alkalmazása nincs hatással az ezen idő-
pontot megelőzően véglegessé vált helyzetek-
re. Ennélfogva, ez szerintem azt jelenti, hogy
az Arco modell által élvezett szerzői jogra
nem lehet hivatkozni azon Fluida lámpákkal
szemben, amelyeket ezen időpontot megelő-
zően gyártottak és bocsátottak a piacra.

69. Ezzel szemben, mivel a tagállamok ren-
delkeznek bizonyos mozgásterrel a harmadik

25 – Uo. 25. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

26 – Uo. 26. pont.

27 – Uo. 27. és 28. pont.

személyek által szerzett jogok védelmét illetően,²⁸ a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok előírhatnak egy, a 98/71 irányelvet átültető rendelkezések hatálybalépésétől kezdődő átmeneti időszakot, amely során az ezt megelőzően közkinccsé vált modellt másoló termék forgalmazásának jogát jogszerűen megszerző harmadik személyek továbbra is forgalmazhatják e terméket.

70. A Flos egyébként megjegyzi észrevételeiben, hogy „elfogadhatónak tűnik olyan átmeneti szabály előírása, amely csökkenti a 98/71 irányelv végrehajtásából következő, szerzői jogon alapuló védelemre történő áttérés súlyosságát”.

71. A fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítéletben a Bíróság pontosította, hogy az átmeneti időszaknak ésszerűnek kell lennie.²⁹ Nem csupán a jóhiszemű harmadik személyek jogos érdekeire, hanem a szerzői jog jogosultjának az érdekeire is tekintettel kell lenni, és figyelembe kell venni az érintett jogszabály által elérni kívánt célt.

72. A kérdést előterjesztő bíróságnak véleményem szerint a jelen helyzet tényleges

vizsgálata során több elemet is figyelembe kell vennie, hogy – adott esetben – olyan átmeneti időszak meghatározásának szükségességét állapítsa meg, amely során az Arco lámpa nem részesül szerzői jogi védelemben.

73. Láttuk ugyanis, hogy a 98/71 irányelv 17. cikke nem pontosítja, hogy a szerzői jogi védelem alkalmazandó-e a hatálybalépését megelőzően a közkinccs részévé vált formatervezési mintákra.

74. Először is emlékeztetek arra, hogy a 98/71 irányelvet átültető nemzeti törvény tízéves átmeneti időszakot írt elő, amelynek során a közkinccsé vált formatervezési minták nem részesülnek szerzői jogi védelemben. Másodszor, a Bizottság által megindított jogsertési eljárás következtében a nemzeti jogalkotó ismételten módosította ezt a törvényt, és jelenleg előírja, hogy a szerzői jogi védelem nem vonatkozik a 98/71 irányelvet átültető 95/2001 törvényerejű rendelet hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési mintákra.

75. Tekintetbe véve ezen elemeket és azt, hogy az irányelv nem rendelkezik a szerzői jog közkinccsé vált formatervezési mintákra

28 – Uo. 23. pont

29 – Uo. 27. pont.

történő alkalmazásáról, azt gondolom, hogy a szóban forgó irányelv nemzeti jogrendben történő hatálybalépése a Semeraro vonatkozásában jogos bizalmat kelthetett az akkor hatályos nemzeti jogszabály fenntartását illetően, nevezetesen, hogy az Arco lámpára vonatkozó valamennyi jog megszűnt, és ennélfogva továbbra is gyárthatja és forgalmazhatja a Fluida lámpákat.

kell lennie annak érdekében, hogy biztosítsa azoknak a vállalatoknak a gazdasági érdekeit, amelyek jóhiszeműen fektettek be a 98/71 irányelv hatálybalépésének napját megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták gyártásába. Azoknak a vállalatoknak a védelméről van szó ugyanis, amelyek gazdasági tevékenysége az irányelv átültetéséből fakadóan szinte azonnal illegálissá vált.

76. A gazdasági szereplők szerintem joggal kételkedhettek a 98/71 irányelv 17. cikkének olyan értelmezésében, amelyet a Bíróság számára ajánlok, nevezetesen, hogy az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták szerzői jogi védelemben részesülnek.

79. Mindamellett emlékeztetek arra, hogy ez az átmeneti időszak nem járhat olyan következménnyel sem, hogy akadályozza az új szabályozás alkalmazását a korábbi szabályozás hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira.³⁰

77. Az átmeneti időszak tartamát illetően a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jogalkotó által eredetileg előírt tízéves átmeneti időszak célszerűségére kérdez rá.

80. A fent hivatkozott Butterfly Music ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bíróság kimondta, hogy egy három hónapos határidő – amelynek folyamán a jogszerűen jogot szerző harmadik személyek árusíthatják a hanghordozókat – az elérni kívánt célra és a 93/98 irányelv átültetésének körülményeire tekintettel észszerű határidőnek tekintendő. Ez a határidő nagyon rövidnek és szigorúnak tűnhet, de valójában – ahogyan a Bíróság azt hangsúlyozta – az átültetés az irányelv hatálybalépésének napjától számítva közel egy évet hagyott a

78. Véleményem szerint az átmeneti időszak tartamának megfelelően hosszúnak

30 – Uo. 25. és 28. pont.

harmadik személyek számára, hogy továbbra is forgalmazzák a hanghordozókat.³¹

81. Ami a jelenlegi ügyet illeti, a tízéves védelmi időszak – a szerző halálát követő hetvenéves védelemhez képest – számomra túlzónak tűnik. Egyébiránt a Bizottság különösen azért indított jogsértési eljárást az Olasz Köztársaság ellen, mert a nemzeti jogszabály tízéves átmeneti időszakot írt elő.

82. Ezzel szemben hajlok arra, hogy a haladék, amelyben a Semeraro részesült 2001. október 28-a – amely napig a tagállamoknak meg kellett felelniük 98/71 irányelvnek³² – és 2009. december 29-e között – amely napon a nemzeti bíróság elrendelte a Fluida lámpák lefoglalását –, ésszerű.

83. Ez alatt a kicsivel több mint öt év alatt ugyanis a Semeraro gyárthatta és forgalmazhatta a lámpákat.

84. Ez az időtartam számomra megfelelő egyensúlynak tűnik a harmadik személyek által jogszerűen szerzett jogok tiszteletben tartása és a 98/71 irányelv egyik célkitűzésének biztosítása – nevezetesen a szerzői jog formatervezési mintákra történő alkalmazása – között.

85. Tehát a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen ügy körülményeire tekintettel, valamint a szóban forgó jogszabályok célkitűzéseit figyelembe véve kell értékelnie azt, hogy milyen esetben szükséges egy ésszerű átmeneti időszak meghatározása a harmadik személyek által szerzett jogok védelmének biztosítása végett.

86. Az előzőekre való tekintettel úgy vélem, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkével nem elmenthető egy olyan ésszerű átmeneti időszak meghatározása, amely alatt az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minta formáját másoló valamely terméket jogszerűen gyártó és forgalmazó személyek továbbra is forgalmazhatják azt.

31 – Uo. 27. és 28. pont.

32 – Lásd az irányelv 19. cikkének (1) bekezdését.

V – Végkövetkeztetések

87. A fenti megfontolások összességére való tekintettel javaslom, hogy a Tribunale di Milano által feltett kérdésekre a Bíróság a következőképpen válaszoljon:

- „1) A formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minták nem részesülnek szerzői jogi védelemben.

- 2) A 98/71 irányelv 17. cikkével nem ellentétes egy olyan ésszerű átmeneti időszak meghatározása, amely alatt az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően közkinccsé vált formatervezési minta formáját másoló valamely terméket jogszerűen gyártó és forgalmazó személyek továbbra is forgalmazhatják azt.”